

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Helsingissä,

22 päivänä huhtikuuta 1942.

Kiertokirje N:o 129.

Kansanhuoltolautakunnille.

Koskee perunan pakkoluovutusta sekä väärinkäytöksiä perunan luovutuksessa.

Kiertokirjeessään N:o 71/42 kansanhuoltoministeriö ilmoitti pidentäneensä puolustuslaitoksen ottotodistetta tai kansanhuoltoministeriön leimalla varustettua ostokuittia vastaan luovutettavaksi määrätyn perunan, n. s. ostokuittiperunan, luovutusajan viime maaliskuun 15 päivään. Samalla ministeriö kehoitti kansanhuoltolautakuntia lähettämään luovutusvelvollisuutensa laiminlyönteille viljelijöille KH-lomakkeella N:o E 107 erikoiset kehoitukset luovuttaa ennen sanottua päivää luovuttamatta oleva ostokuittiperuna tai tehdä siitä varastoimissopimus valtion viljavaraston tai puolustuslaitoksen kanssa.

Niiden viljelijäin suhteen, jotka saamaansa kehoituksestakin huolimatta ovat laiminlyöneet ostokuittiperunan luovutusvelvollisuutensa, on ryhdyttävä erittäin kiireellisesti pakkotoimenpiteisiin. Koska alussa mainittujen määräysten lisäksi useissa kunnissa on annettu määräykset puolustuslaitoksen pakkotilauksen täytännönpanosta, on pakkotoimenpiteet hoidettava kahdella tavalla.

A. Kunnat, jotka on jätetty puolustuslaitoksen pakkotilauksen ulkopuolelle.

Perunan luovutusvelvollisuudesta sekä kiellosta syöttää perunaa eläimille 19 päivänä syyskuuta 1941 annetun valtioneuvoston päätöksen 11 §:n mukaan tulee kansanhuoltolautakunnan, jollei luovutusvelvolli-

nen ole määräaikana täyttänyt velvollisuutensa luovuttaa perunaa ottotodistetta tai ostokuittia vastaan, antaa hänelle *koko luovutettavan perunamäärän osalta, mikäli se silloin on luovuttamatta, erityinen luovutusmääräys*. Sen nojalla luovutusvelvolliselta otettava perunamäärä luovutetaan valtion viljavarastolle ostokuittia vastaan, säkitettynä toimitettu ruokaperuna 90 pennin ja muu peruna 80 pennin hinnasta kilolta vapaasti lähetyspaikalle rautatievaunuun tai laivaan tahi muulle sovitulle vastaanotto paikalle toimitettuna.

Tämän vuoksi kansanhuoltolautakunnan tulee antaa erityinen *luovutusmääräys kaikille niille viljelijöille, jotka eivät tähän mennessä ole luovuttaneet ostokuitteja ja ottotodisteita vastaan luovutettavaa perunamäärää kokonaisuudessaan tai tehneet siitä varastoimissopimusta*, ei kuitenkaan, jos kansanhuoltopiirin toimisto on myöntänyt jollekin viljelijälle luovutusajan pidennystä, eikä pidennetty määräaika ole vielä päättynyt. Koska edellä selostetun 11 §:n mukaan luovutusmääräys ostokuittiperunan luovutuksen laiminlyömisestä on annettava koko luovutuksen alaisesta, mutta luovuttamatta jääneestä perunasta, *ei eroa ostokuitti- ja ostolupa-perunan välillä tällöin tehdä*, vaan laskeetaan luovutusmääräyksen käsittämä luovutusmäärä vähentämällä ottotodistetta ja ostokuitteja sekä ostolupia vastaan luovutetut sekä varastoimissopimuksen alaiset perunaerät siitä perunamäärästä, jonka viljelijä on ollut velvollinen kaikkiaan luovutta-

maan. Mikäli kansanhuoltopiirin toimisto ei anomuksesta ole alentanut luovutettavan perunan kokonaisuusmäärää, otetaan tällöin lähtökohdaksi edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen 3 §:ssä määrätty pinta-alan mukaan laskettu luovutusmäärä.

Luovutusmääräyksen alainen peruna on toimitettava valtion viljavaraston asiamiesliikkeille. Koska kaikki asiamiesliikkeet eivät voi ottaa perunoita vastaan, on kansanhuoltolautakuntien järjestettävä perunan vastaanotto neuvottelemalla asiasta kiireellisesti paikallisten asiamiesliikkeiden kanssa sekä ehdottamalla piiritoimistossa olevalle valtion viljavaraston asiamiehelle (piirimiehelle) sopivat asiamiesliikkeet.

Luovutusmääräys annetaan KH-lomakkeella N:o E 115. Siihen merkitään luovutusvelvollisen nimi ja osoite, *luovutus-aika*, jonka asian kiireellisyyden vuoksi tulee olla *mahdollisimman lyhyt*, noin 5—10 päivää, perunamäärä sekä sen jälkeen tyhjille riveille vastaanottaja ja vastaanotto-paikka. Kopiopaperia käyttäen kustakin luovutusmääräyksestä otetaan *jäljennös* kansanhuoltolautakunnalle todisteeksi.

Luovutusmääräyksen saaneista kansanhuoltolautakunnan on laadittava *luettelo* KH-lomakkeella E 81 (tarpeellisin muutoksin). Tätä luetteloa tulee jäädä 1 kappale kansanhuoltolautakuntaan, 1 kappale on toimitettava ensi tilassa kansanhuoltoministeriölle ja 1 kappale asianomaiselle piiritoimistolle piirimiehen käytettäväksi.

Luovutusmääräyksen tiedoksi antaminen.

Luovutusmääräys annetaan tiedoksi luovutusvelvolliselle todisteellisesti toimitetulla tiedonannolla (kuten haaste). Myöskin voidaan menetellä siten, että se lähetetään hänelle postissa tavallisena kirjeenä, jolloin luovutusmääräyksen saaneista laaditun luettelon tulee olla kansanhuoltotoimistossa nähtävänä siihen saakka, kunnes luovutusmääräyksissä sanottu määräaika on mennyt

umpeen. Jos tiedoksi antaminen tapahtuu viimeksi mainitulla tavalla, on luettelon nähtävänä pitämisestä ilmoitettava samassa järjestyksessä kuin kunnalliset kuulutukset julkaistaan, kuitenkin vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kansanhuoltolautakunnan tulee säilyttää tämä luettelo sekä ne sanomalehden numerot, joissa kuulutus sen nähtävänä pitämisestä on julkaistu, todistukseksi siltä varalta, ettei joku luovutusmääräyksen saaneista viljelijöistä noudata määräystä ja hänen suhteensa on ryhdyttävä pakko-ottomenettelyyn.

Pakko-oton toimeenpaneminen.

Kun luovutusmääräyksissä sanottu määräaika on päättynyt, tulee kansanhuoltolautakunnan viipymättä tarkastaa, ovatko kaikki luovutusmääräyksen saaneet täyttäneet luovutusvelvollisuutensa. Jos kansanhuoltolautakunta havaitsee tällöin vielä jonkun viljelijän laiminlyöneen luovutusvelvollisuutensa, on hänen suhteensa ryhdyttävä pakko-ottomenettelyyn. Tässä tarkoituksessa on asianomaiselta nimismiehellä pyydettävä poliisiviranomaisten virka-apua, kuten yleisistä kansanhuolto-osaamista koskevista säännöstelymääräyksistä 3 päivänä heinäkuuta 1941 annetun valtioneuvoston päätöksen 35 §:ssä sanotaan, luovutuksen alaisen perunan ottamiseksi luovutusvelvolliselta.

Pakko-oton toimeenpanijaksi kansanhuoltolautakunnan tulee määrätä *esteetön täytäntöönpanija*. Valtion viljavarasto, jonka lukuun perunat otetaan, valtuuttaa pakko-ottotilaisuuksiin edustajakseen saman henkilön, joka kansanhuoltolautakunnan ehdotuksesta on aikaisemmin valtuutettu viljavaraston edustajaksi viljan pakko-ottoihin. Täytäntöönpanijan ja valtion viljavaraston edustajan tulee yhdessä poliisiviranomaisen kanssa mennä luovutusvelvollisen luo, jolloin luovutusmääräyksen alainen peruna-

määrä otetaan häneltä *ostokuittia vastaan*. Täytäntöönpanija määrää perunat luovutettavaksi luovutusmääräyksen mukaisesti ottaen kuitenkin huomioon, että luovutusvelvolliselle jää taloudessaan käytettäväksi

a) 2,500 kiloa siemenperunaa vuonna 1942 kylvettävää perunahehtaaria kohden; sekä

b) kutakin viljelmällä asuvaa viljelijän ruokakunnan jäsentä kohden kuukaudessa 15 kiloa (siis 1/2 kiloa päivässä) pakko-oton toimituspäivästä 31 päivään heinäkuuta 1942.

Valtion viljavaraston edustaja ottaa vastaan perunat ja laskee niistä suoritettavan korvauksen eli hinnan. Poliisiviranomainen on tilaisuudessa todistajana ja mikäli se on tarpeen, antaa virka-apua avaamalla lukkoja jne. Luovutusvelvollisen poissaolo luovutustilaisuudesta ei estä täytäntöönpanoa.

Korvaus.

Luovuttajalla on oikeus saada luovutusmääräyksen mukaisesti luovuttamastaan perunamäärästä korvauksena alussa mainittu *alennettu hinta*, jonka suorittaa valtion viljavarasto. Jos on toimitettava pakko-otto, saadaan tästä hinnasta *vähentää* todelliset *kuljetuskustannukset* lähetyspaikalle rautatievaunuun tai laivaan tahi muulle sovitulle vastaanottopaikalle.

Koska vastaanottajana on valtion laitos, on luovuttajalla oikeus saada *korvaus 15 päivän kuluessa luovutuspäivästä lukien*, joko käteissuorituksena tai postiosoituksella. Korvaus on valtion viljavaraston ja luovuttajan välinen asia, josta erimielisyyden satuessa on riideltävä tuomioistuimessa.

Ostolupaperuna.

Koska ostolupaperunan luovutusaika päättyy huhtikuun 30 päivänä, on *luovutusmääräykset* annettava mainitun päivän jälkeen *myös niille viljelijöille, jotka ovat laiminlyöneet ostolupaperunan luovuttamis-*

velvollisuutensa, vaikka he ovatkin luovuttaneet ostokuittiperunaa vahvistetun määrän. Näille viljelijöille annetuista luovutusmääräyksistä on laadittava luettelo erikseen niinpian kuin se on mahdollista. Edellä sanottuja määräyksiä on muutenkin vastaavasti noudatettava.

Erinäisiä määräyksiä.

Valtion viljavaraston edustajan tulee suorittaa viljavaraston puolesta täytäntöönpanijalle kansanhuoltolautakunnan hyväksymä *palkkio pakko-oton toimeenpanosta*.

Pakko-ottomenettelyn ohella tulee kansanhuoltolautakunnan ilmoittaa ne *luovutusmääräyksen laiminlyöneet viljelijät, jotka ovat osoittaneet tahallista niskoittelua*, perunan luovutusvelvollisuudesta ja kiellosta syöttää perunaa eläimille 19/9 1941 annetun valtioneuvoston päätöksen 16 §:n mukaisesti *syytteeseen* pantaviksi. Rangaistus ja laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuvat muut seuraamukset on määrätty väestön toimeentuloa vaarantavien rikosten rankaisemisesta 6 päivänä toukokuuta 1941 annetussa laissa. Kun syyteilmoitus tehdään, on syyttäviviranomaiselle samalla annettava jäljennös kulloinkin kysymyksessä olevalle viljelijälle annetusta luovutusmääräyksestä, ote siitä luovutusmääräyksen saaneista laadituista luettelosta, joka on ollut kansanhuoltotoimistossa nähtävänä sekä lainaksi se tai ne sanomalehden numerot, joissa luettelon nähtävänä pitämisestä on ilmoitettu.

Pakko-ottoa koskevat säännökset, joihin edellä olevat ohjeet perustuvat, ovat 3 päivänä heinäkuuta 1941 yleisistä kansanhuolto-kokevista säännöstelymääräyksistä annetun valtioneuvoston päätöksen 7 luvussa (tiedonanto n:o 63).

B. Kunnat, joissa puolustuslaitoksen pakkotilaus toimeenpannaan.

Koska puolustuslaitoksen pakkotilaus käsittää vain 20—25 % siitä perunamäärästä,

joka viljelijäin olisi luovutettava yleiseen kulutukseen, on kuntia, joissa viljelijöille jää pakkotilauksen tapahduttua perunaa yli oman tarpeen siitakin huolimatta, että perunasato on ollut laskettua heikompi. Tämän vuoksi on n. s. puolustuslaitoksen kunnissa, mikäli kansanhuoltoministeriö ei asianomaisen piiritoimiston esityksestä toisin määrää, toimitettava *perunan jälkiluovutus noudattaen A kohdassa annettuja ohjeita.*

Asian kiireellisyyden vuoksi menetellään tällöin siten, että kansanhuoltolautakunnat laskevat jo etukäteen, minkä verran kunkin viljelijän vielä olisi luovutettava perunaa yleiseen kulutukseen ottaen lähtökohdaksi alkuperäinen tai piiritoimiston alentama luovutusmäärä, josta vähennetään jo luovutetut ja puolustuslaitokselle ehkä vielä luovutettavat määrät. Erotuksen osalta laaditaan luovutusmääräys, jota ei kuitenkaan lähetetä viljelijöille ennenkuin puolustuslaitos on ilmoittanut lopettaneensa pakkotilaustoimenpiteet kunnan alueella. Niissä kunnissa, joissa pakkotilaustoimenpiteet ovat jo päättyneet, tulee kansanhuoltolautakuntien heti ryhtyä toimenpiteisiin jälkiluovutuksen järjestämiseksi.

Luovutusmääräyksen saatuaan viljelijäin on luovutettava perunaa jollekin valtion

viljavaraston asiamiesliikkeelle luovutusmääräyksessä sanottu määrä tai ainakin se, mikä häneltä jää yli hänen talouttaan varten pidettäväksi sallitun siemen- ja ruokaperunamäärän. Ellei hän vapaaehtoisesti täytä tätä luovutusvelvollisuuttaan määräajassa, ryhdytään hänen suhteensa pakko-ottomenettelyyn.

Väärinkäytökset perunan luovutuksessa.

Ne viljelijät, jotka ovat rikkoneet perunasäännöstelystä annettuja määräyksiä luovuttamalla luovutettavaksi määrättyä perunaa ilman vastaavaa ostokuittia ja ottotodistetta tai ostolupaa taikka n. s. ostokuittiperunaa ostolupaa vastaan, on heti ilmoitettava syyteeseen pantaviksi perunan luovutusvelvollisuudesta sekä kiellosta syöttää perunaa eläimille annetun valtioneuvoston päätöksen 16 §:n mukaisesti. Rangaistusvaatimuksen ohella on sanotuista rikkomuksista luovutusvelvolliselle aiheutunut hyöty vaadittava tuomittavaksi valtiolle menetetyksi kolminkertaisena. Rangaistus ja sanottu lisäseuraamus on määrätty väestön toimeentuloa vaarantavien rikosten rankaisemisesta 6 päivänä toukuuta 1941 annetussa laissa.

Kansanhuoltoministeriön puolesta:

Osastopäällikkö *Jouko Juuramo.*

Toimistosihtööri *Hanna Vanamo.*